

**ОДЛУКУ О УСВАЈАЊУ ЛОКАЛНОГ
АКЦИОНОГ ПЛАНА
ЗА ЗАПОШЉАВАЊЕ РОМА И РОМКИЊА
ЗА ПЕРИОД 2019. -2023.ГОДИНЕ**

Члан 1.

Усваја се Локални акциони план за запошљавање Рома и Ромкиња за период 2019. - 2023.године.

Члан 2.

Саставни део ове Одлуке чини Локални акциони план за запошљавање Рома и Ромкиња за период 2019. - 2023.године.

Члан 3.

Ова Одлука ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у "Службеном гласнику града Ваљева".

**Локални акциони план за запошљавање Рома и
Ромкиња
за период 2019. – 2023. године**

**1. Изазови у запошљавању Рома и
Ромкиња у Србији**

Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији 2016-2025⁵ наглашава да су области рада и запошљавања за ромску популацију од посебне важности, јер радом којим се остварује зарада и приход, с једне стране се утиче на повећање економске самосталности и личног и породичног стандарда, а с друге, путем запошљавања, на посебан начин се утиче на социјалну инклузију Рома и Ромкиња. Њихова социјална партиципација је знатно већа него партиципација оних који нису у радном односу. Они Роми и Ромкиње који нису у радном односу немају прилику за учешће у друштвеном животу на специфичан начин који омогућава сам рад,

као ни могућности за индивидуалне иницијативе и одговорности. Истовремено, улазак припадника ромске националне мањине у процес рада и саму радну средину мења ставове те средине уверавајући је у економску оправданост укључивања, односно кроз промоцију примера добре праксе, делује превентивно на даљи настанак предрасуда и стереотипа. Ово је посебно значајно уколико се ради о вишеструко осетљивим групама ромске популације (Ромкиње, становници неформалних насеља, интерно расељена лица, породице са великим бројем чланова и деце...).

Према поменутој Стратегији, потпунија интеграција Рома и Ромкиња у свет рада отежана је следећим факторима: *ниско учешће радно способних припадника ромске националне мањине на формалном тржишту рада; функционална неписменост, рано напуштање система формалног образовања и низак ниво стечених квалификација и недовољна заступљеност Рома и Ромкиња у политикама запошљавања и економског развоја на локалном нивоу.*

Ниско учешће радно способних припадника ромске националне мањине на формалном тржишту рада. Прецизни подаци о размерама незапослености међу припадницима ромске националне мањине у Републици Србији не постоје. Тренутно се у Републици Србији једини валидни и расположиви податак односи на регистровану незапосленост припадника ромске националне мањине, односно на податке о лицима на евиденцији незапослених при Националној служби за запошљавање. Имајући у виду законске одредбе које се односе на забрану дискриминације приликом тражења посла и запошљавања, изјашњавање према националности или етничкој припадности није обавезно, односно само је један од личних података који се евидентира на основу изјаве лица (члан 5. Правилника о ближој садржини података и начину вођења евиденције у области запошљавања). Разлоге ниског учешћа ромске мањине на формалном тржишту рада. Један од разлога може да се односи на лошу или недовољну информисаност, на непознавање прописа, права и подстицаја који су доступни, нарочито уколико се ради о становницима неформалних насеља који су једна од најосетљивијих група ромске популације. Ромска популација се суочава и са проблемом непоседовања потребних личних докумената, који су услов како за пријаву на евиденцију незапослених лица, тако и за остваривање права из других система. Такође, пасивизација и генерацијска зависност од давања из система

⁵ Стратегија за социјално укључивање Рома и Ромкиња у Србији 2016-2025, „Службени гласник Републике Србије 26/16“

социјалне заштите, у комбинацији са радом у сивој економији, умањују мотивисаност Рома и Ромкиња за активно укључивање на тржиште рада.

Функционална неписменост, рано напуштање система формалног образовања и низак ниво стечених квалификација. Код дела ромске популације постоји и проблем непознавања или недовољног познавања српског језика. Најчешће је реч о интерно расељеним лицима, повратницима по реадмисији, али и о припадницима ромске заједнице који нису били обухваћени системом основног образовања или су га рано напустили. Језичка баријера отежава приступ остваривању права на рад, доступности информација и правовременој обавештености. Функционална неписменост и низак ниво стечених квалификација кроз систем формалног образовања условљавају висок удео незапослених Рома и Ромкиња у програмима и мерама из система додатног образовања одраслих (ради стицања основне функционалне писмености), као и њихову примарну усмереност ка програмима радног оспособљавања, тј. програмима стицања знања потребних за обављање конкретних послова и радних задатака, али и ниску партиципацију у програмима стицања радног искуства за лица са најмање средњим нивоом образовања (нпр. програм стручне праксе). Непоседовање квалификација стечених у систему формалног образовања директно утиче и на немогућност њихове надоградње, односно стицања додатних знања, вештина и компетенција за којима постоји потражња на тржишту рада, као што су разне обуке за потребе тржишта рада и одрђује масовнију укљученост у програме краткорочне акције и радног ангажовања (јавни радови) и на ограничен приступ квалитетнијим радним местима.

Мере и активности усмерене ка унапређењу квалитета људског капитала ромске популације и њихове активније и квалитетније партиципације на формалном тржишту рада, односно стварање подстицајног окружења и недостајућих услуга из система подршке, од кључног су значаја за конкурентније иступање на тржишту рада, економско оснаживање и осамостаљивање

Недовољна заступљеност Рома и Ромкиња у политикама запошљавања и економског развоја на локалном нивоу. Има јединица локалне самоуправе које још увек нису сагледале своју одговорност у домену рада и запошљавања Рома и Ромкиња, тако да нису развиле локалне политике (локални акциони планови за запошљавање Рома и Ромкиња) и

локална тела (локални савети и слична тела) који се тичу ове области. Поред тога, запажа се и скромно учешће организација цивилног друштва које се баве проблемима Рома и Ромкиња у области решавања питања њиховог запошљавања.

Према званичним подацима, током првих десет месеци 2018. године, у мере активне политике запошљавања укључено је 4.907 незапослених Рома и Ромкиња са евиданције Националне слушбе за запошљавање. До краја септембра 2018. године, Национална служба за запошљавање је кроз доделу субвенција за samozapoшљавање подржала 134 Рома и Ромкиње у покретању сопственог посла.

У 2018. години, Немачка развојна сарадња (GIZ) је покренула пројекат *Инклузија Рома и других маргинализованих група* са циљем да подржи имплементацију националне Стратегије за социјално укључивање Рома и Ромкиња, развој позитивних ставова према Ромима, побољшање њихових животних услова и могућности запошљавања. Пројекат је почео да се спроводи у сарадњи са Сталном конференцијом градова и општина (СКГО).

Поред ових фактора, важно је нагласти и постојање предрасуде према Ромима као чинилац њиховог отежаног запошљавања. Према подацима саопштеним 2017. године на Регионалној конференцији о проблемама Рома у Тирани, сваки шести директор (или 16%) не би запослио Рома без обзира на образовање и вештине, а 19% није сигурно да ли би то учинили⁶. Према проценама Националног савета за Роме, у Србији је око 90% Рома незапослено.

⁶ Подаци доступни на: <http://socijalnoukljucivanje.gov.rs/sr/nezaposlenost-i-dalje-najveћи-problem/>

Текстбокс 1: Приоритети ЈАП-а за запошљавање Рома и Ромкиња

- 🏠 Повећати капацитете радно способних Рома и Ромкиња за запошљавање
- 🏠 Повећати стопу запослености радно способних Рома и Ромкиња

- Кроз јавне радове
- Кроз запошљавање у јавном сектору
- Кроз samozapošljavanje

- 🏠 Оснажити улогу цивилног сектора у запошљавању Рома и Ромкиња

Специфични циљ 1.: У периоду 2019-2023. године, повећати капацитете радно способних Рома и Ромкиња за запошљавање.	Исходни резултат 1: До краја 2023. године, повећани капацитети најмање 25% радно способних Рома и Ромкиња у Ваљевоу за запошљавање.
Индикатори:	Средства верификације:
До краја 2023. године	
<ul style="list-style-type: none"> 75% радно способних Рома и Ромкиња је информисано о правима у области рада и предностима запошљавања 80% младих Рома и Ромкиња је укључено у програме активне политике запошљавања 50% радно способних Рома и Ромкиња је повећало своје компетенције за рад и запошљавање	Евиденције НСЗ, Филијала Ваљево, Подаци Градске управе

Мера 1.1.: Мотивисање Рома и Ромкиња за запошљавање.

Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
1.1.1. Информисање радно способних Рома и Ромкиња о: покренутим програмима запошљавања; остваривању права на запошљавање; процедурама заштите у случају дискриминације ⁷	2019-2023	Побољшана информисаност радно способних Рома и Ромкиња о могућностима запошљавања и правима и процедурама у области рада	Број дистрибуираних информативних материјала, Број одржаних инфор-сесија и радионица, Број учесника/ца инфо-сесија и радионица	Евиденција о дистрибуцији информативних материјала, Евиденције о броју и учницима информативних догађаја	НСЗ, Филијала Ваљево, Градска управа, ромске НВО и друге НВО које се баве проблемима Рома	
1.1.2. Промовисање значаја укључивања младих Рома и Ромкиња у програме и мере активне политике запошљавања, посебно у програме додатног образовања и обука	2019-2023	Подигнут ниво свести младих Рома и Ромкиња о значају укључивања у програме и мере активне политике запошљавања	Број младих Рома и Ромкиња обухваћених промотивним активностима, Број младих Рома и Ромкиња који су се укључили у програме и мере активне политике запошљавања	Евиденције НСЗ, Филијала Ваљево	НСЗ, Филијала Ваљево, ромске НВО и друге НВО које се баве проблемима Рома	

⁷ Највећи број активности ће бити реализован у ромским насељима.

<i>Мера 1.2: Побољшање запошљивости Рома и Ромкиња</i>						
Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
1.2.1. Унапређење капацитета Рома и Ромкиња за запошљавање - квалификација и компетенција (програми додатног образовања и обука, посебно програми кратких обука и функционалног образовања одраслих)	2019-2023	Унапређени капацитети Рома и Ромкиња за запошљавање	Број Рома и Ромкиња који су завршили програме додатног образовања и обука и функционалног образовања одраслих	Евиденције НСЗ, Филијала Ваљево	НСЗ, Филијала Ваљево	

Специфични циљ 2.: У периоду 2019-2023. година, повећати запосленост радно способних Рома и Ромкиња.	Исходни резултат 1: До краја 2023. године, повећана запосленост радно способних Рома и Ромкиња у Ваљевоу за 8%.
Индикатори:	Средства верификације:
До краја 2023. године	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ За 10% повећан број Рома и Ромкиња запослених у јавном сектору ▪ За 5% повећан број Рома и Ромкиња запослених у приватном сектору 	Подаци Градске управе, Евиденције НСЗ, Филијала Ваљево

Мера 2.1.: Запошљавање Рома и Ромкиња у јавном сектору.

Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
2.1.1. Укључивање незапослених Рома и Ромкиња у програм јавних радова	2019-2023	Повећан број незапослених Рома укључених у јавне радове	Сваке године пораст број Рома укључених у јавне радове за 20% у односу на претходну годину	Евиденција о броју Рома и Ромкиња укључених у јавне радове	Градска управа, НСЗ, Филијала Ваљево	
2.1.2. Запошљавање Рома и Ромкиња у јавним службама ⁸ (у складу са процентуалним учешћем у становништву)	2019-2023	Повећано запошљавање Рома и Ромкиња у јавним службама и локалној администрацији	Стопа Рома и Ромкиња запослених у јавним службама и локалној администрацији (% Рома и Ромкиња запослених у јавним службама у односу на % Рома и Ромкиња у Ваљеву)	Евиденција о запосленим у јавним службама	Градска управа, НСЗ, Филијала Ваљево	
2.1.3. Афирмативна акција носилаца локалне власти за запошљавање Рома и Ромкиња у локалној администрацији и јавним установама	2019-2023					

⁸ Овде се мисли на СВЕ форме запошљавања, укључујући и повремене послове.

Мера 2.2.: Подстицање запошљавања Рома и Ромкиња у приватном сектору.

Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
2.2.1. Промовисање важности друштвено одговорног пословања и запошљавања Рома и Ромкиња	2019-2023	Унапређена мотивација приватних послодаваца за запошљавање Рома и Ромкиња	Сваке године за 20% у односу на претходну годину се повећава број Рома и Ромкиња запослених код приватних послодаваца	Евиденција о промотивном програму/ активностима	Градска управа, НСЗ, Филијала Ваљево, ромске НВО и друге НВО које се баве проблемима Рома (активност 2.2.1.)	
2.2.2. Додела субвенција послодавцима за отварање и опремање нових радних места за Роме и Ромкиње	2019-2023			Евиденција о додељеним субвенцијама (број и укупна износ субвенција)		

Мера 2.3.: Економско оснаживање Рома и Ромкиња кроз samozapošljavanje

Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
2.3.1. Обука за покретања сопственог бизниса, развоја пословног плана, конкурисања код банака за кредите и зајмове	2019-2023	Обучени заинтересовани Роми и Римкиње за покретање сопственог бизниса	Број Рома и Ромкиња који су се пријавили за обуку за покретање сопственог бизниса	Евиденција НСЗ, Филијала Ваљево	НСЗ, Филијала Ваљево	
2.3.2. Подршка у оснивању малих и средњих предузећа, радњи, задруга и осталих облика предузетничког удруживања	2019-2023	Обезбеђена саветодавна подршка НСЗ, Филијала Ваљево и Градске управе у оснивању сопственог бизниса	Број Рома и Ромкиња који су се обратили за саветодавну подршку, Број Рома и Ромкиња који су покренули сопствени бизнис	Евиденција НСЗ, Филијала Ваљево, Подаци Градске управе	НСЗ, Филијала Ваљево, Градска управа	

2.3.3. Субвенционисање самозапошљавања Рома и Ромкиња од стране НСЗ и надлежних републичких фондова и агенција	2019-2023	Обезбеђено редовно субвенциони-сање самозапош-љавања Рома и Ромкиња	Број корисника, Укупни износ обезбеђених субвенција	Евиденција НСЗ, Филијала Ваљево	НСЗ, Филијала Ваљево	
2.3.4. Реализација менторског програма намењеног Ромима и Ромкињама у првој години пословања	2019-2023	Редовно се реализује менторски програм намењен Ромима и Ромкињама у првој години пословања	Број корисника програма, Задовољство корисника програмом	Евиденција НСЗ, Филијала Ваљево	НСЗ, Филијала Ваљево	

Мера 2.4.: Подршка цивилног сектора запошљавању Рома и Ромкиња

Активности	Врем. оквир	Очекивани резултат активности	Индикатор резултата	Средства верификације	Носилац активности	Извор финансирања
2.4.1. Организација и спровођење конкурса за НВО за реализацију пројеката који се односе на мере и активности ЛАП-а за запошљавање Рома и Ромкиња	2019-2023	Одабрани и подржани пројекти који се односе на мере и активности ЛАП-а за запошљавање Рома и Ромкиња	Сваке године подржан и успешно реализован најмање један пројекат у овој области	Извештаји носиоца пројекта, Збирни извештај Градске управе	Градска управа	Буџет Града Ваљева
2.4.2. Информисање Рома и Ромкиња о законском оквиру могућностима запошљавања особа са инвалидитетом (ОСИ)	2019-2023	Роми и Ромкиње, нарочито они који живе у насељима информисани о запошљавању особа са инвалидитетом	Број инфо-састанака и других облика информисања, Број информисаних особа	Извештаји Националне службе за запошљавање – Филијале Ваљево	Национална служба за запошљавање – Филијала Ваљево у сарадњи са НВО које се баве Ромима	